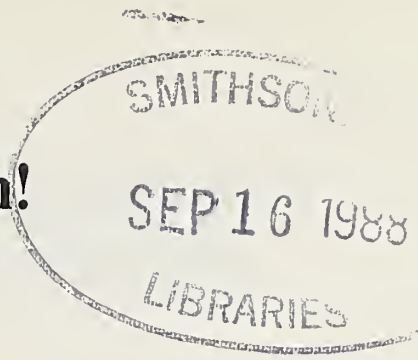

Dirhagus lepidus in Nederland gevonden! (Coleoptera: Eucnemidae)

MENNO SCHILTHUIZEN

SCHILTHUIZEN, M., 1988. *DIRHAGUS LEPIDUS* FOUND IN THE NETHERLANDS! (COLEOPTERA: EUCNEMIDAE). - *ENT. BER., AMST.* 48(2): 21-22.

Abstract: The rare Central-european species *Dirhagus lepidus* Rosenhauer was found for the first time in The Netherlands: one ♀ in an old beechstub. Nearest known locations are in the north-east of France. Some differences between *D. lepidus* and *D. pygmaeus* (Fabricius) are discussed.

Flanorpad 2a, 2333 AN Leiden.

Op 25 mei 1982 vond ik in de buurt van Beme-
len (Zuid-Limburg) een kleine eucnemide in
een oude, vermolmde beukestomp, in gebruik
als hekkepaal langs een bosrand. Het dier be-
vond zich, waarschijnlijk kortgeleden uit de
pop geslopen, in het vermolmde hout, in gezelschap van onder andere *Dorcus parallelipipedus* (Linnaeus), *Sinodendron cylindricum* (Linnaeus) en *Pytho depressus* (Linnaeus). Determinatie leerde dat het ging om een ♀ uit het genus *Dirhagus* Latreille, en het leek voor de hand te liggen dat het een exemplaar betrof van de enige in ons land bekende soort, *Dirhagus pygmaeus* (Fabricius), een zeldzaam diertje, uit Nederland voor de eerste maal gemeld door Everts (1919) van Winterswijk en sindsdien nooit meer gevonden. Echter, bij nauwkeuriger onderzoek met behulp van de tabel van Lohse (1979) bleek dat het dier meer overeenkwam met de beschrijving van de uiterst zeldzame *D. lepidus* dan met die van *D. pygmaeus*. De twee soorten zijn echter nauw verwant en, zeker in het vrouwelijk geslacht, moeilijk te onderscheiden. Een goed kenmerk biedt de vorm van het scutellum: dit is bij *D. pygmaeus* caudaal afgerond en steekt weinig boven de dekschildoppervlakte uit. Bij *D. lepidus* echter is het scutellum caudaal recht afgeknot en rijst caudaal tot ver boven de oppervlakte van de dekschilden. Het door mij gevangen dier leek aan de kenmerken van *D. lepidus* te voldoen, maar zelfs na vergelijking

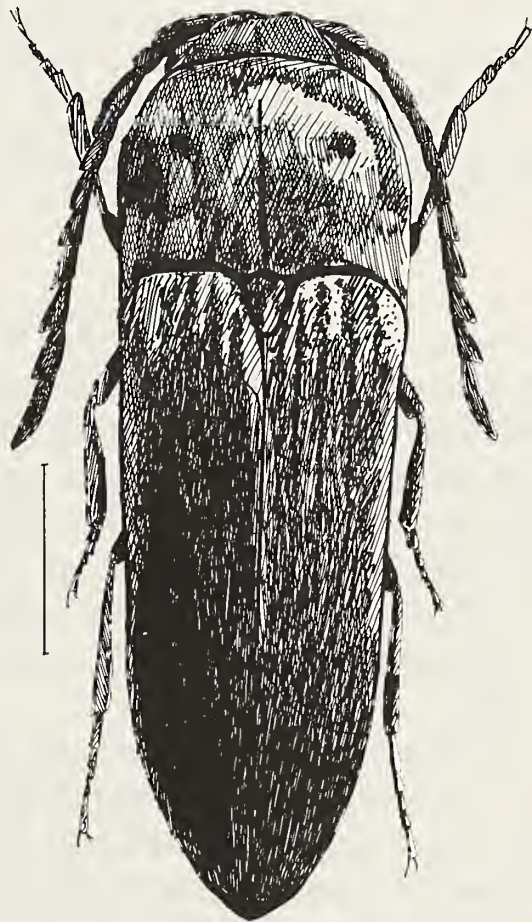

Fig. 1. *Dirhagus lepidus* Rosenhauer ♀, in 1982 te Beme-
len als nieuw voor onze fauna verzameld (maatstreep 1
mm).

met vijf exemplaren van *D. pygmaeus* uit de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden kon nog geen zekerheid verkregen worden. Het scutellum van *D. pygmaeus* blijkt namelijk nogal in welving te variëren (fig. 2 en 3). Een duidelijk *D. lepidus*-♂ uit Tsjechoslowakije, uit de collectie van het

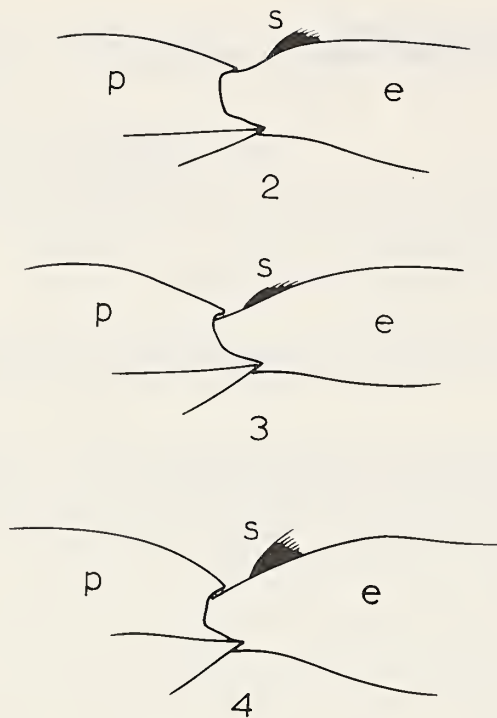

Fig. 2-4. Zijaanzicht van pronotum en elytra met scutellum; p: pronotum; s: scutellum; e: elytron. 2, *D. pygmaeus* (Fabricius) ♀, Winterswijk; 3, *D. pygmaeus* ♂, Frankrijk (Vebron, dép. Lozère); 4, *D. lepidus* Rosenhauer ♀, het exemplaar uit Bemelen. Bij *D. lepidus* is het scutellum caudaal sterker gewelfd dan bij *D. pygmaeus*.

Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam bood echter uitsluitend: het Limburgse exemplaar behoort inderdaad tot *D. lepidus* en vertegenwoordigt dus een aanwinst voor de Nederlandse fauna. De vorm van het scutellum van de Limburgse *D. lepidus* heb ik afgebeeld in fig. 4. Een goede tabel om de verwante soorten te onderscheiden is nog te vinden in Palm (1958).

Limburg is een nogal merkwaardige vindplaats voor de soort, die verder gevonden is in Zuid-Zweden, Polen, Rusland, Tsjechoslowakije, Bulgarije, Joegoslavië, Italië, Oostenrijk, Zuid- en Oost-Frankrijk en Beieren (Horion, 1953). Een relatief nabije vindplaats is Strasbourg, hemelsbreed ca. 300 km van de Nederlandse vindplaats verwijderd. Of het hier een recente immigratie betreft, valt niet na te gaan. In ieder geval moet er zich mijns inziens in

Zuid-Limburg een populatie bevinden, aangezien het gevonden exemplaar een vers uitgekomen imago was. Overigens komen de vangstomstandigheden vrij goed overeen met de opgave van Leiler (1976) die over de oecologie van *D. lepidus* zegt: „de larven zijn [...] in een dikke beukestem gevonden. Het hout was vochtig, vermolmd en in lagen uiteenvallend. De larven werden 10-30 mm diep in het hout aan de bovenzijde van de stam aangetroffen. In eind mei verschillende imagines nog in de poppe-wieg gevonden. Bekende waardplanten: *Alnus*, *Fagus* en *Salix*” (mijn vertaling).

Tot slot valt nog op te merken dat Zuid-Limburg voor vele insectensoorten steeds weer een geschikte uitloper van hun middeneuropese verspreiding blijkt te zijn.

Dankzegging

Van deze plaats zou ik graag de heren J. Krikken en B. J. H. Brugge, conservatoren aan resp. het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden en het Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam, danken voor het ter beschikking stellen van vergelijkingsmateriaal uit de onder hun beheer staande collecties.

Literatuur

- EVERTS, E., 1919. Nieuwe vondsten voor de Nederlandse Coleopteren-fauna, XX. – *Ent. Ber., Amst.* 5: 119-120.
- HORION, A., 1953. *Faunistik der mitteleuropäische Käfer III, Malacodermata Sternoxia (Elateridae bis Throscidae)*: i-xviii, 1-340 (p. 314-315).
- LEILER, T. E., 1976. Zur Kenntnis der Entwicklungsstadien und der Lebensweise nord- und mitteleuropäischer Eucnemiden (Col.). – *Ent. Bl. Biol. Syst. Käfer* 72: 10-50.
- LOHSE, G. A., 1979. 36. Familie: Eucnemidae. In: *Die Käfer Mitteleuropas* 6 (H. Freude, K. W. Harde & G. A. Lohse eds.): 187-201.
- PALM, Th., 1958. *Dirrhagus (Microrrhagus) Lindbergi* n. sp., eine neue Käferart aus Finnland (Eucnemidae). – *Ent. Tidskr.* 79: 34-37.

Geaccepteerd 14.vii.1987